

רוחו של חליל

החלילן שהיה לטנקיסט, נפל במלחמת יום הכיפורים ועוטר בעיטור המופת; המלחין והמנצח היהודי הגדול של המאה העשרים; והמנצח של הדור הבא - הכל נפגש במסע הפילהרמונית שהמריא מתל אביב

ניר מן

בתחילת חודש חשוון נפתחה עונת הקונצרטים תשס"ט של התזמורת הפילהרמונית הישראלית בסדרת קונצרטים בניצוחו של המנצח הצעיר והכריזמטי, גוסטבו דודמל, יליד ונצואלה. בעברו של דודמל, מנהלה המוסיקלי של הפילהרמונית של לוס-אנג'לס, רוזטה מנדקלי מטאורי וניצוח על הווקריות בתזמורת העולם.

בשתי התוכניות המתחזות את העונה מבוצעים הקונצרטים השלישי לניצוח מאת סן-סנס, הסימפוניה הרביעית מאת צ'ייקובסקי, הסימפוניה הרביעית מאת ברהמס והסימפוניה הרביעית מאת מנדלסון עם הכנרים הסולמים ויליאן רחלין לאונידס קבאקיס. הקונצרטים בניו-יורק, פילדלפיה, ושינגטון, לוס-אנג'לס וסאן-פרנציסקו במחווה למוזיקאי האגדי לאונרד ברנשטיין הם גולת הכותרת בעונה הנוכחית. הפילהרמונית מבצעת במסע את הקונצרטים לתזמורת 'משחקי יובל', שהולחן ברנשטיין לכבוד יובל החמישים של התזמורת הפילהרמונית הישראלית בשנת 1986, ואת יצירתו 'חליל' לחליל וכלי קשת בביצוע החלילן אייל עין-הב.

דוד המלך, ביאליק וברנשטיין

'לאונרד ברנשטיין היה המנצח הענק של המאה העשרים, וגוסטבו דודמל הצעיר (בן 26 שנים) שוכבש היום את כמות העולם בקסם שלו הוא המנצח האולימפיטיבי של המאה העשרים ואחת. יש

לי את הטלפון כפרצוף, כשהגעתי לניו-יורק אמר לי ברנשטיין להפתעת: 'Lets have a coffee together'. קבענו בבית-קפה סמוך לביתו במנהטן, וכשהוא ירד לפטה כאילו השמש ירדה מהרקיע והתישבה לירי. הוא היה איש מדהים. למה?

כאילו זרחה ממנו קרינה מיוחדת. היה בו אור שלא מצאתי באחרים. הוא חיך כל הזמן ונראה לי בן אדם מאושר. שאלתי אותו מה מקור האושר שסמוך על פניו, וזוהו אמר: 'מיידלע, כל מי שמתעסק במוזיקה הוא אדם מאושר. כשתעמדי על הבמה ותנצחי על מאה נגנים, או כשתכתבי מוזיקה ותחיי גם רוח וגם צליל, ואז תביני איזה כיף ואושר זה'. הוא ייבר על אהבתו למוזיקה ועל יצירתו המוזיקלית.

היה המשך?

בביקורי בארץ העדיף תמיד ברנשטיין להתאכסן במלון המלך דוד בירושלים. הוא הסביר שבכל פעם שהוא בישראל הוא רואה את חזרתה והשקיעה בשמי ירושלים. ישבנו איתו כשלוש שעות במלון המלך דוד בפגישה מרתקת. הוא ירד אלינו עם בקבוק ויסקי וספר נבך, וקרא בפנינו מזמורים שלמים מספר תהילים למרות שלא הבין את כל המילים.

ברנשטיין סיפר שכאשר היה בן עשר שנים לקח אותו אביו לראשונה לארץ ישראל. אביו אמר לה: 'בוא אני אקח אותך לרחוב החשוב ביותר בארץ - רחוב ביאליק בתל-אביב'. 'כשהגענו', סיפר ברנשטיין, 'שאל אותי אבי אם אני וודע מי זה ביאליק, ועניתי בשלילה. אבי אמר לי שביאליק היה המשורר הכי

ניצח במוזיקאים יהודים שלא קיים במוזיקאים בני עמים ולאומים אחרים'.

הערתי לו שגדולי המוזיקאים דווקא לא היו יהודים, והוא ענה שאם היו בודקים את אילן היוחסין שלהם, קרוב לוודאי שהיו מתגלים שורשים יהודיים כעברים. לאמונתו, בכל מוזיקאי טוב יש קמצוץ של נשמה מוזיקלית יהודית.

נוקטורנו של התנגשות

'ליאונרד ברנשטיין חיבר את היצירה 'חליל' וקרא לה בשמה העברי (Chalil). התזמורת הפילהרמונית הישראלית הייתה זו שביצעה לראשונה את היצירה בהופעת הבכורה כאן בהיכל התרבות בתל-אביב, אומר אייל עין-הב, המשנה לחלילן הראשי של התזמורת הפילהרמונית הישראלית והסולן בעונת הקונצרטים תשס"ט ובמסע התזמורת 'לארץ'. ברנשטיין עצמו ניצח על התזמורת החלילן ואן פייד רטמל, מגדולי החלילנים בעולם, היה הסולן בביצוע הבכורה של היצירה שהוקדשה לזכרו של החלילן ירון טננבאום שנהרג במלחמת יום הכיפורים.

מת התורעת ליצירה זו?

מאז הייתי סטודנט ובמשך שנים רבות נמצאת אצלי היצירה 'חליל' על המדף, אבל מעולם לא ביצעתי אותה. מאוד שמחתי שנפלה בחלקי קצת הזדמנות מאוד מיוחדת לבצע את היצירה. מבחינתי, זאת כניסה לעולמי גדולות מאוד, אתגר גדול וחוויה מוזיקלית אדירה. על הקונצרט נמצח דודמל. שנחשב לפנטזן הששה חיל בכל גמות העולם. לעומקה של היצירה

התודעה בתיקוף האחריות והחזרה למרות שיש
סולן ביצירה, הוא רק חלק אחד מהמרקם התומכתי
הכולל. בניגונה המשותפת נוצר תהליך מאתגר ומעניין
של הטמעה הדדית ויחסי טמלין.

מה יש ביצירה?

היצירה 'חליל' חברה בעקסטרנו לחליל ולתזמורת
ולא כקונצרט לחלילי. סוגת הקונצרטו בנוזיקה
המסורתית נחשבת למוזיקת לילה, ובמסגרה הספציפית
של יצירה זו נראה כי הלילה מסמל את החורש, או
המוות. יצירה זו מתאפיינת בהרכבו של הטף המבצע
המושתת על תזמורת כלי מיתר, שהיא די שכיחה
ביצירות כאלו, ועל כלי הקשה. בבחינה זו שכללעצמה
יצגר ברנשטיין דואליות של שני עולמות ומבטא את
הניגוד שבניהם.

בלוזר?

בארה פשטני ניתן לזהות כלי הקשה עם מיליטריום
וצבא. בכתובת היצירה השתמש ברנשטיין בשתי שפות
מוזיקליות שיצרות הנגדה בין שני העולמות. לצד
הכתובה המונאלית שמבוססת על סולמות מוזיקליים
ברוח המסורת המערבית הקלאסית, הוא השתמש גם
בכתובה הסריאלית, בת המאה העשרים, שהיא יותר
קשה לתפיסה, פחות קונבנציונליות וכביכול דו-
רמונית. לצד קטעים חזקים וריתמיים יש חלקים
ליריים ומלודיים. היצירה מבטאת את העימות בין
חיים למוות, נעורים ואופטימיות לעומת החורש
והעלמים שנגרעים במלחמה. אולי היא מתארת
אותנו ואת מצבנו - את משמעות הקיום והאיבוד של
בחור בן תשע-עשרה בישראל. אינני בטוח, שמצב
קיומי זה השתנה בשלושים וחמש השנים שחלפו מאז
מלחמת יום הכיפורים.

מי זה החליל ביצירה?

קולו של היחיד. הפרט הבודד מול כל מה שהוא
פוגש ועובר. ברנשטיין אמר שלא הכיר את ירח, אבל
הכיר את רוחו (his spirit). הוא לא אמר יותר טכני,
אבל אני מניח שראה בעיני רוחו נער-בחור צעיר,
חלילן אופטימי, מוכשר, פעיל, יצירתי ובעל חלומות,
ובמקביל חייל שלפגע נשלח למלחמה ונהרג למען
המולדת שלו. לברנשטיין היה קשר רגשי חזק למדינת
ישראל. במלחמת העצמאות התייצב ברנשטיין בארץ
וניצח על התזמורת הפילהרמונית שביצעה את
הקונצרט המקורי שנכתב לדגל כיבוש באר-שבע.

חשוב לעם ישראל אחרי דוד המלך. ותזכור, א
יהודי, גולות יהודי ועשיו אנחנו צועדים ברחוב של
ביאלק היהודי". כאשר הוא סיפר את הסיפור כאילו
הילה קרנה מעל פניו.

ומה ירושלים עשתה לך?

למחרת הפגישה הוא קבע את הצילומים בעיר הוד.
ברנשטיין, שהתקרב לשנותו השבעים, קיפץ כנער מעל
תלוליות העפר באתר הארכיאולוגי. הוא אמר לנה "אני
תמיד נשאר צעיר. אנשים רואים את קמטי ההזדקנות
שלי אבל מבפנים אני לא מזדקן. אני נשאר נער, יהודי
מוזיקאי. כאשר אני מתחיל לנצח על התזמורת אינני
מרגיש את הקהל אלא רק את המוזיקה, ואו אני נסער
הטף שלי מתחיל להשתלל. התזמורת הפילהרמונית
חישראלית היא הלב שלי, היא הנשמה שלי, ואני אוהב
את החום של הקהל הישראלי. מעבר לזה יש איזה

משוה ביצירות שופעת האנרגיות הזאת, בתשוקה,
באהבה למוזיקה ובנשמה הטהורה של הילד שבתוכם,
שהביאה את שניהם אל פסגות התרוממות הרוח:
והיא שהופכת כל אחד מהם להיות נעק שבענקים
מהבחינה המוזיקלית", אומרת דליה מרוז, דוברת
התזמורת הפילהרמונית. "לאונרד ברנשטיין אהב
מאוד מוזיקאים צעירים מוכשרים, הוא חשב שאצל
צעירים הכוח, האנרגיה, הצבע, הצליל והתשוקה
מבטאים הרבה יותר חזק, אולי בגלל שהוא היה כולו
רוח, מוזיקה ונשמה הוא גם ידע לאבחן ולמייין את
מיטב הצעירים המוכשרים בעלי שאר הרוח".

הברית איתו?

במלאת יובל לתזמורת הפילהרמונית בשנת 1986
ערכתי עליו סרט. אבי שושני, מנכ"ל התזמורת,
אמר שברנשטיין בחיים לא יתראיין והוא יסגור

מוביל את מסע התזמורת.
נוסטרו דודמל צילם אבי





צילום: ג'וניס פרי

ביטא הגש יהודי וציוני עמוק. לאונרד ברנשטיין באהות מקראול

המלחמה נודע למשפחה על מותו של דיון. שבנתם לאה רבין קראה על כך במחברת שכתב אחיינה עמיר יפה, המגיד של דיון, ועדכנה את ההורים. צבי האב, עובד בכיר במשרד הביטחון, התרועע בחזיתות

ותיכוניםטים. עשרה חודשים שירת כשריון והתאהב בטנקים. במסלול פיקודי מזורז עמד דיון להשלים בתוך עשרה חודשים קורס מפקדי הטנקים בשכטה. כיום שיש, 5 באוקטובר 1973, לקראת סיום



ההלול המצטיין בחר בשירות קרבי ועוטף בעיטור המופת. ידיו טננבאום הייד

למוזיקה. ד"ר אורי טפליון ו"ל, ממויסידי התזמורת הפילהרמונית וההלול הראשי בה, שלימד את דיון, העיד עליה: "הוא היה בחור מקסים, בעל אישיות אצילית. אהבתי אותו מאוד. לעיתים נדירות זוכים

הקונצרט נוגן בפני החיילים שלחנו במקום. למה בחר ברנשטיין להקריש את היצירה לזכרו של דיון?

קרוב לוודאי שכאשר נחשף ברנשטיין לסיפורו של דיון, הסיפור נגע ללבו והוא נכבש בקסמו של דיון. הלחנת היצירה הייתה דרך ייחודית לביטוי הקשר של ברנשטיין למדינת ישראל ולהנצחת זכרו של דיון. איני יודע אם יש עוד יצירה שברנשטיין כתב כעקבות התחברותו לסיפור אישי מסוים. הוא מצא בסיפור של דיון ייצוג של הסיפור (ג'טיבו) שלנו כישראלים. האמנות מאפשרת לראות ולהבין את הנציאות בדרך משלה, והיתרון היחסי של המוזיקה נובע מהאבסטרקציות שלה.

מה היסין הראשי ליצירה?
הייתי אומד שבעל כורחי כשאני מנגן את היצירה הזאת, אני מייצג משהו מהנציאות שלנו כי נולדתי וגדלתי פה, כי שירתתי בצה"ל וכי אני חי ויוצר בישראל. הסיוד בארה"ם הוא אפילו יותר משמעותי מהבחינה הזאת משום שכאן, בארץ, הישראליות של היצירה מובנת מאליה; אבל נגינת היצירה בחו"ל מייצגת את הרוח של דיון כפי שברנשטיין הביע אותה.

איך אתה מבין את חרמות של דיון?
כמורה אני יכול לזהות פוטנציאל וכישרון אצל סטודנטים צעירים בני תשע-עשרה. ניתן להבחין בחיפוש העצמי שלהם ולעמוד על הממד הלא-נודע שמתקיים בתחילת הרכם. פרק זה בחייהם מהווה שלב

אל התבחרות והתגבשות בתחום המדיקלי שסבשיל בתוך כשלוש-ארבע שנים. מובחנת הוא, דיון נשאר בגדר הכשרה לעילום לא נדע אם הייתה כשומשת גילו והצדקה והמוקם שליו הספיק להגיע בשנות עשייתו בעצם נשאירים אותו במרחק הנצחי. זה חלק משמעותי מעוצמת סיפורו.

השחפת שלא הייתה

דיון נולד ב-1954 בשכונת צהלה שאך זה הוקמה בתולדות. הוא היה דוד שביעי בארץ מגז אמרי, רבקה טננבאום, נצר ליוצאי החוגות בירושלים במאה הי"ט ונזנו של יואל משה סולומן מייסודי פתח-תקווה. אביו, צבי טננבאום, עלה ארצה כתינוק למשפחת עצנים וצורפים מרוסיה, שנאלצה לרדת לצנצנים. המשפחה התגוררה בקיבוץ וחיאל טננבאום, סבו של דיון, והפסק על אוסף השעונים המיוחד של המלך פואד המצרי. דיון נולד בבית יהודי חופשי שבו נחננו מועדי ישראל ונשפדה המסורת היהודית. הוא אהב ללכת לבית-הכנסה, להקשיב לפרקי חזנות ועל המלחית התפילין של שם הרביטב.

"צהלה הייתה שכונה מאוד משפחתית מאוכלסת במשפחות צעירות שכולם הכירו את כולם. הדלתות היו חשופות ונכנסו לבתי ברבינו בלי לדפוק על הדלת", מספר המהנדס איל אלוך, בן-כיתתו של דיון. "שחקי עימות' ברחוב, גוואים, טעננה, קומביני, מדורות ועוד משחקי ילדות במלחמות ומערות בדיונות. באותו הזמן דיון התחיל לנגן בחליל צד. המיד כשעברנו ליד הבית של דיון בן שתיים לשש שמענו את נגינת החליל".

איוה תלמידי הוא היה? "דיון היה תלמיד משקיפן שהצטיין בכל המקצועות - היסטוריה, חשבון, הנדסה. הוא ידע למתנו חובורים לעילא ולעילא, עם נשיאם מספור המקרא ומתמטיקא הייחודית. בטקסי יום החרון בבית-הספר כצולה קראו את שנות תנופלים ודיון נזנו בריגה את הגידיים העצובים".

לנגינה בחליל הייתה דיון במקרה. החיזון בן אחר-עשרה אובדן בשוגג כחולה כשחפת והצטורה לפתח את ריאותיו באמצעות נגינה בכלי נשיפה. שנה לאחר התחלת נגינתו טקף את המלנה הראשונה מקרן שרת, קלנה ראשונה לשלוש טיספות שבאו בעקבותיה ושני פרטים לנשפים צעירים מזקונטרסטריון הישראלי

בתלמידי כמורה שעתונג לעבוד איתם. הוא היה מוזיקאי בעל תפיסה מרירה ויכולות מנוגנות. היפי אצלו היה כבישרון הטבעי ובעושר ההבעה שלא נבע מלחן אמניציוני אלא מאהבת מוזיקה מהורה. בטרונת השנים היה דיון הסולן בתזמורת הנוער של תל-אביב וחלילן ראשי בתזמורת הג'ז. הוא הופיע בסיורי התזמורת באירופה, כמתקנת דריו (השוארה ראשונה) וניגן את בעינת הרקע כמרט' לאן נעלם דניאל וקס? שחיבר אריאל דילבר.

בסיום בית-הספר היסודי הצהלה התקבל דיון למגמה הראלית בתיכון עירוני ד' שנחשב לאיכותי בתזמון מבחנת רמת הלימודים והיוחק בבית-החידת 'לציונים'. דיון היה תלמיד מצטיין שלא התבלט בחברה", סיפר חברו הנן פרשטמן. "הוא לא היה הטיפוס של המאצ' הישראלי. אם מישהו אחר היה מנגן ברמה שלו הוא כבר היה דואק להננין את היקוטה ולהבלט את הישגיו". תקופה מסוימת ניגן בחרבם ברוסית בחלקה של תבר"ה מהרצליה וכפר-שמריוה, שהייתה, אולי, הראשונה מטונה בנות המוזיקלי בארץ. עם חברו אבי בריר נצא דיון שנים מנותפת לקראת סוף השמינית. יחד יצאו לטרנס, טוליס, מערונתים מוזיקליים ומערון הגאו 'ברבים', ולפעמים אכלו סטייק עם מיץ תפוחים במסעדת הפילי'. כן, היינו ששניים, מתוודח בריר, לא ששנת בידות ואפילו קוד לא הייתה. שנינו הינו במיז-טרנס של המערב, אבל לא היה העסקי אותו במיזוה. מי שדיבר על מדינה פלשתינית, כמו קבוצה נמפן השטאלנית, נחשב לרודף קיצוני. ריכרט על 'מלכת האמבטיה' של חנד ליון, אבל ייחומים אדואלוגיים לא היו לא הבן-טון". בטיולה הרגלי בחופשת פסח לגליל המערבי ניגן לראשונה רעיון החליל האלקטרוני. את ההשראה נתן ג'ימי הנדריקס האגרי שהפך את האפקט האלקטרוני (fuzz) בניסיה השמלית לצליל חיש. עם זאת הניסיונות הפרקטיים לבניית אב-טיפוס מעבדת האלקטרוניקה של הודו לא הבשילו מעולם לקדי מוצג ממש".

בחירה בקרי

לקראת ניסונו לצה'ל חידו תזמורת צה'ל הלהקות הצבאיות אחרי דיון בלחט, אבל הוא החליט להתניס לקריבי. לאמו אמר לאור התתייצבות בלשבת הניסו שמכיוון שיש לו פרופיל גבוה הוא רוצה להיות חייל קריבי. דיון התניס במחזור טננברג 72' עם קיבוצניקים

הטיפול השכרעי בטנקים והשלמת ההכנות ליום הכיפורים הגיעה פקודת חירום לגיוד כשכטה. הטנקיסטים וזהבולו בסיסה לרפידים שנינו וצוותו על טנקי הוטס (מטוורינגס) של ג'ודו 77 כחטיבת שבע לג'ודו 77 נערך בטנקים של בית-הספר לשריון ברמת-הגולן. כל הלילה חימשו ויודו הטנקיסטים את הטנקים ובשבת פרסו בשטח תחת רשתות הסוואה. "בגלל צום יום כיפור לא אכלנו דבר מיום שישי", סיפר אלוף אייל בן-ראובן שהיה אז הנגד בצוות 2' בריאיון שיערכו איתו בעבר. "יוסף אובידה, בן התזמון ניגולי שואה היה מספק הטנק, אימיק לוי הוקעו ודיון התרחו. דיון היה בחור יפה עם עיניים כחולות, ויק אחרי המלחמה נודע לי שזהו החליל. בכל תקופת השרות המשותפת הוא לא סיפר דבר על נגינתו ועל פרסי ההצטיינות שקיבל".

ביצד התחיל להתמחה

בשתיים בצבאים הלוחו מוטסים נצריים לתקוף מתקנים במרחב רפידים, והפלוגה שלנו הוקפצה ביציהא הפזזה לטסה. כשנק שירה אווירה רגילה ויק כשבע עברך חדרה לי בעק-הראשונה ההכרה שפרצה מלחמ, כאשר אימיק טנק' קשר הצמיד את הטרגיסטור שלו לקשר פנים בטנק ושמענו בהרשות הוראות להפיל את האורות בתל-אביב.

מאז, עש הטנקים בפלוגה רק שבעה הגיעו בחשיבה למוצג 'מפרק' כקו מעוקם. זה היה ליל ירח ידיונית החול הצחיחות בחקו טפצצות תאורה. השטח היה רווי בחי" מציג מצמיד בשילי נ"ס. "הטנק שלנו היה ככל הנראה הטנק הראשון שהגיע לקו המים בעלת טוואן", המשיך בן-ראובן. "פתאום נתקענו. מהפגיעה הישבת הצירוד התחיל בצריח הנפקעה תאורת הפרטיטלסקופ של התותחן. אובידה כיוון את דיון על המסרות ונתן פקודות אש. דיון פגע ופרץ בשאגת שמחה. לפתע חדר טנק נוסף גרם ללחץ רב בצריח. אובידה צעק לדיון שיכונו מרד ממלה, ואימיק צעק שהוא לא מצליח לטעון את הפגון. לאחר כמה שניות מאוד לחוצות דיון ירה והשמדי את הטנק. לפתע ששמע פיצוץ אימים ונזעם שלטו נדלק".

עשרה חודשים לא חזק מקום עבודתם של דיון ואובידה. במשך כמה לילות לאחר המלחמה היה אריק שרון ומקשר לבית משפחת טננבאום ממפקדתו באפריקה וימור בתסכול שלא עלה בידו להתחזקת אורז גורלם. למעשה, רק חודשיים לאחר

הזיכרון של הג'ודו ובין פצועי היחידה בבתי-החולים. המצרים קברו את נפשותיהם בדיונות הנדרות ליד תעלת סואץ בתחומי האקרייה השנייה. במסגרת דיוני הפרדת הכתות הצטרף קיצי מציר להיפשיים ואיתר את הנפשות. בקיץ תשל"ד הובא דיון למנותח בחלקה הצבאית בבית-העלמיני בקרייה-שאל ועל לחיטות הוענק לו אות הנפשות. אחרי המלחמה הוציאה המשפחה תלמיט אופק עם הקלטות בביצועו של דיון. לאונרד ברנשטיין התוודע לדמותו של דיון מפיו של המוזיקאי בן-ציון אורגד, שבעו רון למד וניגן עם דיון. לאחר חיבור היצירה 'חילי' נפגש ברנשטיין עם המשפחה, ובקשתו הוגדרו כבדו הצלום של דיון. הצלום זה נחלה חוקר עברות.

קולו של חילי

בהופעת הטאלה של פתדות עונת תשס"ט התמלאו הציצים כהכל התרבות על נדחתם האולם היה גרוש מפה לפה. כמעברים נדחקו חיללים סרדיים שניצלו את זמאנתם להידחק כהנים. הפילהרמונית מוזיקת כספנית הדגל של התרבות הישראלית הגבוהה. זו השואפת לרוח אמנותי מושלם, זו המרדשת ולבצע המלוטש ביותר של יצירות מוזיקליות ורעיונות מופשטים חז המסתיבה לחברה את רח הישנות. הקונצרט נערך בהשתתפות הרווי האחות של דיון ול הוקלה הגיב לביצוע תזמורת מטרופוליטאן. בהפקה העניקי רבקה ואלה טננבאום-קרו, אמו האחות של דיון, למנצח ודומל את התקליט של דיון. דודמל אמר לחן בהתייגשות "הערב אני מנצח על היצירה לכבודכם", הסולן אייל עין-הבר הקדיש למשפחה את החרוך בהתייגשות נכרת בפני הקהל הרב.

לאונרד ברנשטיין זיהה את הסמליות המגולמת בסיפור חייו של דיון, החלילן הנטיקסט. דיון שהקדיש את חייו ליצירתו האמנותית הקריב את חייו למען קיומנו הלאומי. ביוזיטאוזינת נדידה הערה ברנשטיין ליצירתו את המוטיבים המוזיקליים סוללת תופים בחלשות דודסונתם, והוא קודע את הלב בשוועת יופיו הנופני. חלילן קולו של חילי ונמשך מסצה העולם ועד קצהה מלילי האווה החודקל על קו המים ועד היכלות התהילה בתקרת כדור הארץ. ניגון כבוד המרוטום ומתנשא ומתעלה, ומכריב בדידות קיטנו את רוח המאבק על הנפש. ■